

Danmarks Statistik,

20. maj 2009

Den registrerede ledighedsstatistik
Arbejdskraftundersøgelsen (AKU)

Hvorfor offentliggør Danmarks Statistiks to ledighedsstatistikker?

Danmarks Statistik udgiver løbende to ledighedsstatistikker. *Den registerbaserede månedlige ledighedsstatistik og den kvartalsvise arbejdsløshedsserie fra arbejdskraftundersøgelsen (AKU-ledigheden).*

Herudover fremskriver Eurostat et månedligt sæsonkorrigeret tal for 'EU harmonised unemployment rates'.¹

Formålet med dette notat er, at give en grundig introduktion til de definatoriske og talmæssige forskelle på de to ledighedsstatistikker. Notatet er et supplement til de varedeklarationer for hver af de to statistikker, der findes i Statistikbanken. Det forklarer og kvantificerer de historiske forskelle i de to ledighedsbegreber, og giver nogle retningslinjer for, hvilket ledighedsbegreb der bør anvendes hvornår.

Notat indeholder fire hovedafsnit:

1. Hvornår bør hvilket ledighedsbegreb anvendes?
2. Definatoriske forskelle på de to ledighedsbegreber
3. Kvantitative forskelle på de to ledighedsbegreber
4. Historisk udvikling for de to ledighedsbegreber

1. Hvornår bør hvilket ledighedsbegreb anvendes?

Da der er store fundamentale forskelle på de to ledighedsbegreber, AKU-ledigheden og den registerbaserede ledighed, er det hensigtsmæssigt at vide hvornår det ene henholdsvis det andet ledighedsbegreb bør anvendes.

Hvornår bør AKU-ledigheden anvendes?

- Når man ønsker at foretage internationale sammenligninger af forskellige landes ledighedsniveauer og ledighedsudviklinger. Her er sammenligneligheden særlig stor EU-landene imellem.
- Særligt vigtigt er det, at anvende AKU-ledigheden når man ønsker et ledighedstal, der tager højde for samtlige personers ønske om at få arbejde.
- Når man ønsker at undersøge ungdomsledigheden (16-24-årige) i Danmark. Dette skyldes, at de unge sjældent er dagpengeberettigede, hvorved antallet af unge ledige ofte vil blive undervurderet i den registerbaserede ledighedsstatistik, især når der sammenlignes med ungdomsledigheden i andre lande.

¹ Denne ledighedsserie fremkommer som en fremskrivning af den kvartalsvise AKU-ledighed. Her foretages fremskrivning alene på baggrund af udviklingen i den registerbaserede ledighed.

Hvornår bør den register-baserede ledighed anvendes?

- Når man ønsker en hurtig månedlig ledighedsindikator.
- Når man ønsker en lang tidsserie, fra før 1994.
- Når man ønsker at undersøge ledigheden for små persongrupper (f.eks. 55-59-årige kvinder på Bornholm). Dette skyldes, at den relative stikprøveusikkerhed for sådanne små grupper er høj i AKU, hvorimod den er ikke-eksisterende i den registerbaserede ledighed.
- Når man ønsker en præcis opgørelse over den registrerede ledighed pr. a-kasse.
- Når man ønsker at samkøre ledigheden med andre registerbaserede baggrundsvARIABLE, såsom uddannelse, herkomst og oprindelsesland.

2. Definitoriske forskelle på de to ledighedsbegreber

Den internationale ledighedsdefinition

Som fastlagt af den internationale arbejdsmarkedsorganisation ILO i 1983 er man per definition ledig (eller om man vil arbejdsløs) når man, for en given referenceperiode, samtidig opfylder følgende tre udsagn:

1. Er helt uden arbejde
2. Er til rådighed for et arbejde
3. Er aktivt jobsøgende

Den registerbaserede ledighedsstatistik

Danmarks Statistik har siden 1979 udarbejdet og offentliggjort statistik over den registerbaserede ledighed i Danmark. Den registerbaserede ledighedsstatistik er en månedlig totaltælling over samtlige *registrerede* ledige, dvs. samtlige dagpengemodtagere og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere. De månedlige ledighedstal opgøres i form af volumenmålet *fuldtidsledige*².

Data vedrørende de ledige kontanthjælpsmodtagere leveres af arbejdsmarkedsstyrelsen (AMS), og opgøres med udgangspunkt i oplysninger om personernes matchkategori, og om der er foretaget en udbetaling af kontant- og/eller starthjælp. Gruppen af ledige kontanthjælpsmodtagere er kendetegnet ved at de har matchkategori 1-3, ikke modtager aktivering samt er uden midlertidig fritagelse for rådighed. Data vedrørende de ledige dagpengemodtagere stammer fra arbejdsdirektoratets Register for Arbejds-Marked (RAM), som indeholder antallet af dagpengemodtagere, inklusiv udbetalte G-dage³. For dagpengemodtagerne skal a-kasserne inden udbetaling af dagpenge sikrer, at personerne er arbejdsmarkedsparate og dermed ledige.

Den registerbaserede ledighedsstatistik er ikke i fuld overensstemmelse med den internationale ILO-definition af ledighed. De væsentligste afvigelser er:

- at studerende og pensionister aldrig bliver registreret som ledige, da de hverken modtager dagpenge eller kontanthjælp.

² Fuldtidsledige (eller rettere personer omregnet til fuld tid), er et volumenmål over summen af timer for hvilke dagpengemodtagerne og kontanthjælpsmodtagerne vurderes at være arbejdsmarkedsparate samtidig med at de ikke er i aktivering.

³ G-dage er en arbejdsgiverbetalt dagpengegodtgørelse, som kan udbetales de første tre dage, hvor personen er helt eller delvis ledig.

- at ledigheden opgøres som et volumenmål (omregning til fuldtidsledige), hvorved de deltidsledige i referenceperioden inkluderes i ledighedstallet.

AKU – international definition Arbejdskraftundersøgelsen har været udarbejdet og offentliggjort af Danmarks Statistik siden 1984. Undersøgelsen er udkommet kvartalsvist siden 1994.

Arbejdskraftundersøgelsen udarbejdes på baggrund af en kvartalsvis stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse og er derfor behæftet med stikprøveusikkerhed. Da der er tale om en spørgeskemaundersøgelse, der dækker hele befolkningen, kan arbejdskraftundersøgelsen belyse arbejdsmarkedstilknytningen for alle grupper i befolkningen, uanset om de er omfattet af dagpenge-systemet, kontanthjælpssystemet eller ingen af delene.

Arbejdskraftundersøgelsen følger de internationalt anvendte definitioner på beskæftigelse og ledighed. Det betyder, at man bliver betragtet som beskæftiget, hvis man har arbejdet mindst en time i referenceugen, mens man bliver betragtet som ledig hvis man simultant opfylder følgende operationalisering af de tre førnævnte udsagn fra den internationale ledighedsdefinition:

- Er helt uden arbejde,
- Kan tiltræde et job indenfor de nærmeste to uger
- Har været aktivt jobsøgende indenfor de sidste fire uger

Denne definition indebærer, at man enten tælles som ledig eller som beskæftiget i hele referenceugen, der regnes således ikke med ”deltidsledige” i arbejdskraftundersøgelsen. Ovenstående operationalisering er anbefalet af ILO og Eurostat, hvilket betyder, at de indsamlede data er sammenlignelige med tilsvarende data fra de øvrige EU-lande, og alle andre lande, der udarbejder ledighedsstatistik efter ILO’s retningslinjer. Det gør AKU-tallene oplagte til sammenligninger af ledigheden på tværs af landegrænser.

Konklusion Den største forskel på de to ledighedsbegreber er, at den registerbaserede ledighed er en månedlig totaltælling, mens arbejdskraftundersøgelsen er en kvartalsvis stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse. Endvidere opfylder den registerbaserede ledighed ikke i samme omfang som arbejdskraftundersøgelsen ILO-definitionen af ledighed. Et resultat af dette er, at statistikkernes enheder er forskellige. AKU-ledigheden opgøres i personer, mens den registrerede ledighed opgøres i fuldtidspersoner, dvs. at man i AKU’en altid tæller som 0 eller 1 arbejdsløs, mens den registrerede ledighedsstatistik også inkluderer deltidsledige, der medregnes med deres respektive andele i den samlede fuldtidsledighed.

3. Kvantitative forskelle på de to ledighedsbegreber

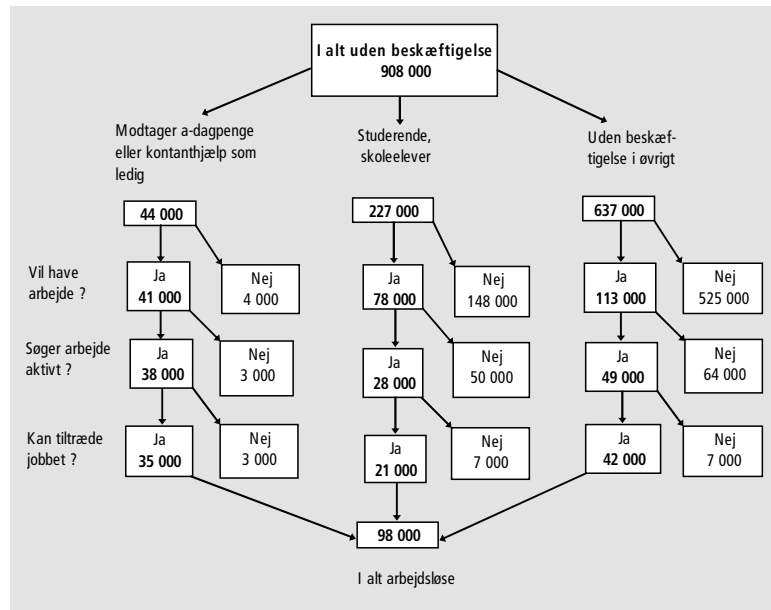
I AKU for 2008 bliver 908.000 personer uden job til 98.000 ledige

Figur 1 nedenfor viser hvordan de 908.000 (afrundet til hele tusinder) ikke-beskæftigede personer i arbejdskraftundersøgelsen i 2008 fordeler sig blandt modtagere af dagpenge eller kontanthjælp, personer under uddannelse og personer, der i øvrigt er uden beskæftigelse.

Det samlede antal ledige i arbejdskraftundersøgelsen fremkommer ved at spørge alle de ikke-beskæftigede personer, om de ønsker arbejde, søger ar-

bejde og kan tiltræde arbejde, som beskrevet ovenfor. Af de 908.000 ikke-beskæftigede i 2008 kan de 98.000 (igen afrundet til hele tusinder) herefter karakteriseres som ledige.

Figur 1.
Opdeling af 'personer uden beskæftigelse' i AKU for 2008

Godt en tredjedel af de AKU-ledige er samtidig registreret ledige

Den venstre søjle i figur 1 repræsenterer de ikke-beskæftigede personer der modtager dagpenge eller kontanthjælp. Det fremgår at kun 35.000 personer af de 98.000 AKU-ledige, eller lidt mere end 1/3-del, modtager dagpenge eller kontanthjælp, hvorved de ligeledes er inkluderet i den registerbaserede ledighedsstatistik.

Tabel 1 viser, hvor store andele forskellige persongrupper udgør af den samlede AKU-ledighed i 2008. Heraf fremgår det fx at 35,7 pct. af de AKU-ledige samtidig er ledige ifølge den registerbaserede ledighedsstatistik.

Tabel 1

AKU-ledige i 2008	Antal	Procent
Dagpengemodtagere	30 000	30,8
Kontanthjælpsmodtagere	5 000	4,9
Studerende, skoleelever	21 000	21,7
Øvrige AKU-ledige	42 000	42,6
Total	98 000	100

Godt halvdelen af de registrerede ledige er også ledige ifølge AKU

Ser man i stedet på alle 15-66-årige i AKU'en og deres markeringer i den registerbaserede ledighedsstatistik, er billedet som det fremgår af tabel 2. Kun lige godt halvdelen (35.000 ud af 66.000), svarende til 53,0 pct., af de registrerede ledige er samtidig AKU-ledige i 2008. De øvrige 31.000 er, ifølge AKU, enten beskæftigede eller udenfor arbejdsstyrken. Heraf står de 21.000 som beskæftigede, mens yderligere små 10.000 står uden for arbejdsstyrken.

Tabel 2.
Beskæftigelsesstatus i AKU
for modtagere af diverse
overførselsindkomster

Ydelsesmarkeringer og AKU-status (15-66 årige)				
	Beskæftigede	AKU-ledige	Uden for arbejdsstyrken	Total
Dagpenge	18.000 1%	30.000 31%	6.000 1%	54.000 1%
Kontanthjælp	3.000 0%	5.000 5%	4.000 0%	12.000 0%
Efterløn	154.000 19%	154.000 4%
Studerende	..	21.000 21%	205.000 25%	226.000 6%
Pensionist	304.000 38%	305.000 8%
Arbejdsløs uden dagpenge	..	33.000 34%	25.000 3%	58.000 2%
Uden markeringer	2.806.000 99%	8.000 8%	113.000 14%	2.926.000 78%
Total	2.827.000	98.000	810.000	3.736.000

Opsummering: Fra den
registerbaserede ledighed
til AKU-ledigheden

Starter man med den registrerede ledighed og ønsker at bevæge sig til AKU-ledigheden, skal man først se på de lediges adfærd. Her fjerner man de registrerede ledige, der:

- har haft mindst én times betalt arbejde
- ikke har søgt job aktivt indenfor den sidste måned
- ikke kan starte i et nyt job indenfor 14 dage

Herved når man frem til fællesmængden af ledige personer i hhv. AKU og den registerbaserede statistik. For at nå den fulde ledighed i AKU skal man herefter tilføje jobsøgende studerende og øvrige ledige uafhængigt af deres eventuelle forsørgelsesydelse. Det samlede 'regnestykke' er opstillet i tabel 3 nedenfor for hhv. 2007 og 2008.

Tabel 3

	2007	2008
Registrerede ledige i alt	92.000	66.000
Er beskæftigede mindst 1 time	33.000	21.000
Er ikke aktivt jobsøgende eller kan ikke starte indenfor 14 dage	16.000	10.000
AKU-ledige, som også er reg. ledige	43.000	35.000
Studerende AKU-ledige	28.000	21.000
Øvrige AKU-ledige	44.000	42.000
AKU-ledige i alt	115.000	98.000
Registrerede ledige i alt	92.000	66.000
Er beskæftigede mindst 1 time	33.000	21.000

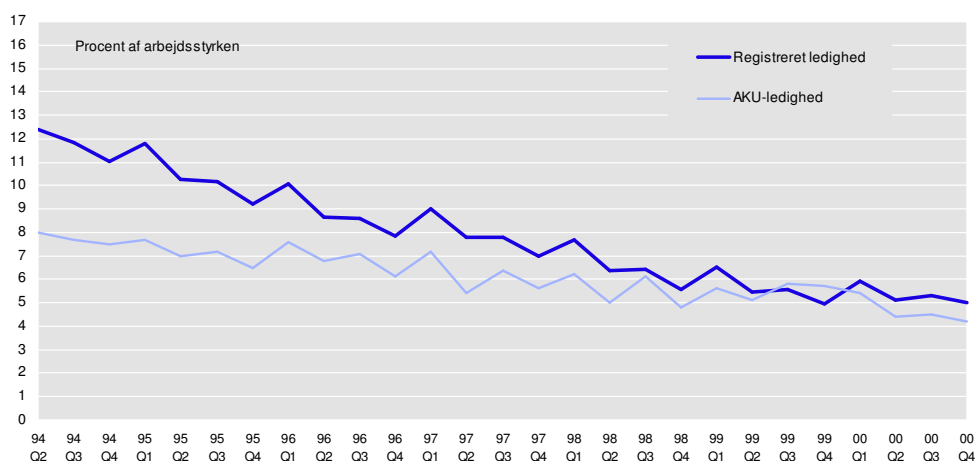
I 2008 bliver de 66.000
registrerede ledigheds-
berørte til 51.000
fuldtidsledige i den
officielle statistik

Hvis man sammenholder registeroplysningerne med samtlige AKU's respondenter, og vægter resultaterne, er der som sagt 66.000 personer i alderen 15-66 år, der modtog enten dagpenge eller kontanthjælp i 2008. Omregnes disse 66.000 personer til fuldtidsledige får man de 51.000 der er den officielle registerbaserede årsledighed for 2008.

4. Historisk udvikling for de to ledighedsbegreber

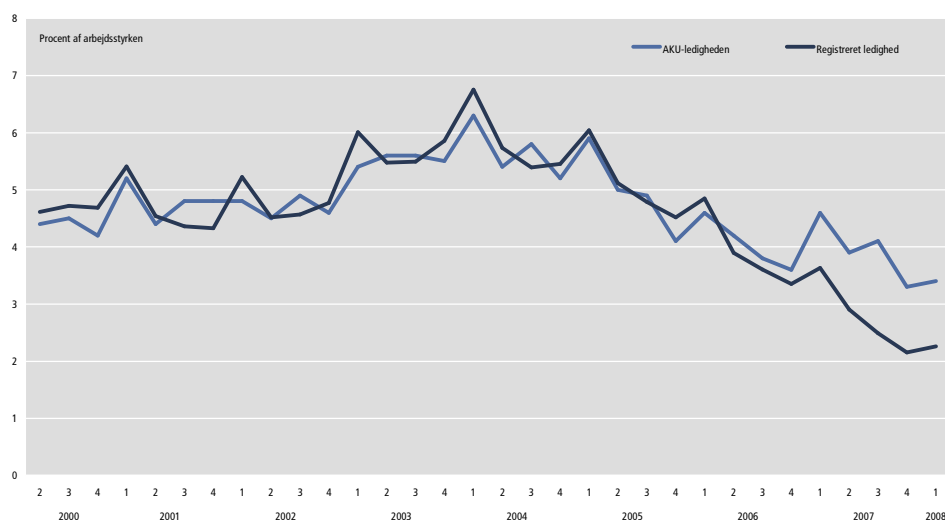
I 1990'erne var der et overraskende stort sammenfald i udviklingen af de to ledighedsstatistikker. Niveauerne startede dog fra forskellige udgangspunkter, da arbejdskraftundersøgelsen første gang blev udgivet kvartalsvis i 1994. Niveauerne har så nærmet sig hinanden i løbet af halvfemserne, og har fulgtes ganske tæt fra 1999-2006, for derefter i 2007, at fjerne sig fra hinanden igen, denne gang dog med den registerbaserede ledighed som den laveste, jf. figur 3.

Figur 2.
Udviklingen i de to ledighedsserier, 1994-2000

Det skal bemærkes, at diagrammet over 90'erne viser den gamle definition af registreret ledige, mens den nye definition er anvendt i diagrammet over udviklingen fra og med 2000. Forskellen i de to definitioner svarer til at ledighedskurven efter den nye definition er parallelforskuet ca. 0,5 procentpoint ned ad, i forhold til den tilsvarende kurve for den gamle definition af registreret ledige. Overgangen til ny definition har bl.a. betydet at feriedagpengemodtagere ikke længere medregnes som ledige i den register-baserede ledighedsstatistik.

Figur 3.
Udviklingen i de to ledighedsserier, 2000-2008

Det skal her bemærkes, at der i forbindelse med omlægningen af AKU'en i 2007 skete en betydelig reduktion i stikprøveusikkerheden og samtidig en ændring i beregningen af ledigheden. Dette har hævet niveauet for AKU-ledigheden. Niveauændringen sker fra 4. kv. 2006 til 1. kv. 2007, det må altså formodes, at den kraftige stigning, der sker her (ikke mindst i forhold til udviklingen i den registerbaserede ledighed), til dels kan forklares med AKU-omlægningen og en deraf mindskede stikprøveusikkerhed.

Teoretiske argumenter for flere AKU-ledige, der ikke samtidig er registreret ledige siden 2007

Fra og med 1. januar 2007 er de to ledighedsniveauer udviklet sig forskelligt, således at AKU-ledigheden nu ligger højere end den registerbaserede ledighed. Der er en række teoretiske argumenter for, at der er relativt mange AKU-ledige (sammenlignet med den registerbaserede statistik) under en højkonjunktur med lav ledighed som i 2008, disse er:

- Den øgede efterspørgsel på arbejdskraft, vil typisk medføre, at personer uden arbejde begynder at søge mere aktivt, hvad enten de modtager dagpenge/kontanthjælp eller ej. Dette gælder også gruppen af studerende og pensionister, som derved vil kunne indgå i AKU-ledigheden, men aldrig i den registerbaserede ledighed.
- Når ledigheden er meget lav må det samtidig formodes, at en relativ stor del af ledigheden stammer fra personer der er i gang med et jobskifte, eller netop er blevet færdig med en uddannelse. Hvis dette skifte går så hurtigt, at personen ikke når at modtage dagpenge eller kontanthjælp mellem de to jobs, vil personen aldrig nå at optræde i den registerbaserede ledighedsstatistik, hvorimod han stadig kan nå at blive betragtet som AKU-ledig.
- Når ledigheden er lav er efterspørgslen på arbejdskraft stor, hvorved der opbygges et stort pres for at få flere i arbejde, hvilket igen betyder at de personer (på dagpenge eller kontanthjælp), der pga. manglende rådighed udelukkende figurerer i den registerbaserede ledighedsstatistik sandsynligvis mindskes.
- Når ledigheden er lav er forsikringsgraden ofte mindre, hvilket blandt andet har været tilfældet i 2008. Dette medfører at færre personer har mulighed for at modtage dagpenge (eller kontanthjælp, hvis de har en vis formue), hvis de må forlade deres job, hvormed de ikke længere vil kunne optræde i den registerbaserede ledighedsstatistik.

Lavt ledighedsniveau giver relativt mindre overlap mellem de to ledighedsbegreber

Figur 4 nedenfor viser antallet af AKU-ledige fordelt på personer, som er registrerede ledige og øvrige AKU-ledige. Det fremgår at i perioder med høj ledighed, er der en høj andel af registrerede ledige blandt AKU-ledige. Dette er i tråd med de fire teoretiske argumenter ovenfor.

Figur 4
Andelen af registrerede ledige i AKU,

